

Sociální stát

- utváření, faktory vývoje
 - typologie soc. států
 - vývojové etapy
 - krize WS
-

Mirka Wildmannová
Katedra veřejné ekonomie

Sociální stát

Stát veřejných sociálních služeb

Welfare state

- **V sociální oblasti často monopolní postavení**
- **Rozsáhlý systém sociálního zabezpečení**
- **Sociální jištění obyvatelstva**
- **Široký rozsah služeb – poskytování zdarma nebo za ceny neodpovídající jejich hodnotě**
- **Vysoká míra redistribuce příjmů**
- **Náročnost na ekonomické zdroje**

Sociální stát

- **Vznik = odpověď na problémy vývoje kapitalismu**
- **Reakce na důsledky procesu industrializace**
- **Proces vzniku národních států – způsob transformace v demokratické státy**

Klasik teorie WELFARE STATE

R.M.Titmuss

- **Industriální společnost vytváří s rozbitím chudinských zákonů řadu „stavů závislosti“ jedince**

Utváření sociálního státu

- **Proces industrializace**
- **Růst obyvatelstva a jeho měnící se sociální struktura**
- **Nárůst významu národních států**
- **Růst politické demokracie a politického občanství**

Faktory vývoje sociálního státu

- **Vnitřní faktory**
- **Vnější faktory**
- **Socioekonomický rozvoj**
- **Politická mobilizace dělnické třídy**
- **Vývoj politických institucí a struktur**

Vývojové etapy WS

- **Období experimentálních počátků (80. léta 19. stol. – 1930)**
- **Období konsolidace (1930 – 2. světová válka)**
- **Sociální přestavba (1945 – 1962)**
- **Sociální expanze (1962 – 1973)**
- **Stagnace (1973 – 1980)**
- **Rekonceptualizace WS (1980 – dosud)**

Typologie sociálního státu

- **Kdo a v jakém rozsahu provádí sociální politiku**
- **Na jaký objekt je sociální politika zaměřena**
- **Jak je sociální politika principiálně zaměřena**
- **Jaký princip SP je při její realizaci převážně uplatňován**
- **Kdo a v jakém rozsahu a poměru přispívá na realizaci SP**
- **Jaký podíl HDP je věnován na veřejné sociální výdaje a v jaké struktuře**
- **Z jakého filozofického a myšlenkového konceptu tyto sociálně tržní státy při realizaci SP vycházejí**

Příčiny krize WS

- **Neúměrný růst nákladů**
- **Ztráta efektivity WS**
- **Ztráta sociálního konsenzu**
- **Demografické změny**

Pozitiva ekonomického a společenského působení WS

- **Zaměstnává velký počet pracovníků**
- **Organizuje aktivní politiku
zaměstnanosti**
- **Zajišťuje přípravu na povolání**
- **Zvyšuje kupní sílu obyvatel**
- **Snižuje sociální nerovnost**

Liberální kritika WS

- **Ožebračuje střední třídy**
- **Zbavuje odvahy k dobročinné pomoci**
- **Podporuje zahálku, marnotratnost na všech úrovních**
- **Zvyšuje nebezpečně moc státu – ohrožuje vlastnická práva a svobodu jedince**

Titmussova typologie

- **Reziduální sociálně tržní stát**
- **Institucionální sociálně tržní stát**
- **Industriálně – výkonový typ**

Typologie Esping-Andersena

- **Liberální sociálně tržní stát**
- **Korporativní typ sociálně tržního státu**
- **Sociálně - demokratický typ sociálně tržního státu**

Titmuss

v.

Esping-Andersen

■ **Reziduální stát**

■ **Institucionální stát**

■ **Industriálně-výkonový stát**

■ **Liberální stát**

■ **Sociálně-demokratický stát**

■ **Konzervativní stát**

Post - welfare state

- **od široce rozvětvené státní péče – „velký WS“ – ke státu garantujícímu základní sociální jistoty a podporujícímu samostatné sociální chování**

Koncept sociálního tržního hospodářství

- **Usiluje o spojení ekonomické soutěže se sociálním pokrokem**
- **Reakce na rostoucí složitost ekonomických a sociálních problémů**
- **Založen na respektu tržního principu a humanity**
- **Ekonomický a sociální fenomén se vzájemně systémově doplňují**

Doplňková literatura

- **Konopásek, Z.: Estetika sociálního státu**
- **Musil, L.: Vývoj sociálního státu v Evropě**
- **Keller, J.: Soumrak sociálního státu**
- **Večeřa, M.: Sociální stát – východiska a přístupy**